

СБОРНИК

НАУЧНИ ТРУДОВЕ ОТ

МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
**ПРАВА И
СИГУРНОСТ**

СЪСТАВИТЕЛСТВО И РЕДАКЦИЯ

ДАФИНКА СИДОВА,
ДЕНИЦА ТОПЧИЙСКА,
ЕВЕЛИНА СТАЙКОВА



НОВ
БЪЛГАРСКИ
УНИВЕРСИТЕТ

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ПРАВА И СИГУРНОСТ

Съставителство и научна редакция

Дафинка Сидова, Деница Топчийска, Евелина Стайкова

СОФИЯ

2023 г.

Всички права са запазени. Не е разрешено публикуването на части от книгата под каквато и да е форма – електронна, механична, фотокопирна, презапис или по друг начин. Копирането и преносът върху други информационни носители са забранени без писменото разрешение на носителя на авторските права.

Авторите носят отговорност за своите материали – за авторството си и за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по тяхна вина. Изразените от тях мнения може да не съвпадат с мненията на НБУ и редакционната колегия.

©Дафинка Сидова, Деница Топчийска, Евелина Стайкова, 2023 г.
©Издателство на Научно-технически съюз по машиностроене "Индустрия - 4.0"
© Дизайн на корица – Нов български университет

ISBN: 978-619-7383-31-7

Авторски колектив: Александра Вълчева, Александър Андонов, Александър Корнезов, Ана Филибева, Андрей Михайлов, Валентин Василев, Галина Стоянова, Гарик Худоян, Георги Кръстев, Гинка Симеонова, Даниел Милев, Деница Топчийска, Диана Сивинова, Евелина Стайкова, Елена Недялкова, Елка Пороминска, Елмира Атанасова, Емил Стоилков, Ивайло Стайков, Илдико Отова, Йордан Бакалов, Кристина Елена Попа Таче, Лилиана Брожич, Малина Новкиришка-Стойнова, Мариан Нинов, Мария Христовова, Милена Палчевска, Надежда Димова, Олга Чорбаджийска, Оливер Андонов, Петранка Щерева, Петър Арабаджийски, Пламен Мандаджиев, Рада Смедовска-Тонева, Ралица Борисова, Ралица Костадинова, Росен Кирилов, Росен Кирилов Кирилов, Силвия Драгова, Станимира Чюбатарова – Николова, Стойно Цветков, Тони Ѓоргиев, Цвета Маркова, Цветомир Алексов, Цветомир Панчев, Четин Казак, Юлиана Хаджичонева

Съставителство и редакция: Дафинка Сидова, Деница Топчийска, Евелина Стайкова

Рецензенти: проф. д-р Веселина Манева, доц. Тодор Коларов, д.н., доц. д-р Михаел Димитров

Сидова, Д., Топчийска, Д., Стайкова, Е.(съст. и ред.)(2023). *Права и сигурност*. София: Научно-технически съюз по машиностроене "Индустрия - 4.0".

Съдържание	
АНОТАЦИЯ	7
Откриващо слово от Тая Михайлова, директор на Дипломатическия институт към МВнР	8
ПРАВА И СИГУРНОСТ: НОВИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА	10
БОРБАТА С ТЕРОРИЗМА И ПРАВОТО НА ЕФЕКТИВНА СЪДЕБНА ЗАЩИТА <i>Александър Корнезов</i>	11
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД НАТО ПРИ ВЪВЕЖДАНЕ ПОЛИТИКА НА „ЕДИНСТВЕНАТА ЦЕЛ“ ОТ САЩ <i>Йордан Бакалов</i>	19
ГАРАНТИРАНЕ НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА В УСЛОВИЯТА НА ГЛОБАЛНА ЗДРАВНА КРИЗА <i>Мария Христозова</i>	23
ЗАПАДНИТЕ БАЛКАНИ НА ФОНА НА ВОЕННАТА АГРЕСИЯ НА РУСИЯ В УКРАИНА <i>Четин Казак</i>	32
ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ ОТ ПОЛИТИЧЕСКИ ЛИЧНОСТИ – ОГРАНИЧЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА ИЛИ НЕОБХОДИМА МЯРКА В СЪВРЕМЕННИЯ СВЯТ <i>Андрей Михайлов</i>	42
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА XXI - ВЕК И СЪВРЕМЕННИТЕ УПРАВЛЕНСКИ МОДЕЛИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА МОТИВАЦИЯТА НА СЛУЖИТЕЛИТЕ ОТ СЕКТОР „СИГУРНОСТ“ <i>Валентин Василев, Емил Стоилков</i>	52
ВЛИЯНИЕТО НА КОВИД ДАНЪЧНИТЕ ОБЛЕКЧЕНИЯ ВЪРХУ ВЕРИГАТА „ПРОИЗВОДСТВО – ПОТРЕБЛЕНИЕ“ <i>Даниел Милев</i>	62
ПРОБЛЕМЪТ С УПОТРЕБАТА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА В КОНТЕКСТА НА РЕСТРИКТИВНАТА МЕЖДУНАРОДНА, ЕВРОПЕЙСКА И НАЦИОНАЛНА ПРАВНА РЕГУЛАЦИЯ <i>Галина Стоянова</i>	67
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТРОТИНЕТКИ ОТ ПОЛИЦЕЙСКИТЕ СЛУЖИТЕЛИ <i>Петър Арабаджийски</i>	81
ПРАВНИ АСПЕКТИ НА ПРАВАТА И СИГУРНОСТТА	94
ПРАВОТО НА ЗАЩИТА, ПРАВНА СИГУРНОСТ И НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ <i>Елка Пороминска</i>	95

ТРУДОВИТЕ И СОЦИАЛНИТЕ ПРАВА В ИСТОРИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ИДЕЯТА ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА	
<i>Ивайло Стайков</i>	110
АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА ПРОЦЕСУАЛНИТЕ ПРАВА НА КАСАТОРА ПО ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ 1 ОТ 17.01.2023 Г. ПО ТЪЛКУВАТЕЛНО ДЕЛО 7 ОТ 2021 Г. НА ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД	
<i>Цветя Маркова</i>	124
УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ПСИХИЧЕСКИЯ ТОРМОЗ В ТРУДОВАТА СРЕДА	
<i>Олга Чорбаджийска</i>	132
НЯКОИ АСПЕКТИ НА НАКАЗАТЕЛНОПРАВНАТА ЗАЩИТА ОТ ТЕРОРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ В СРЕДАТА НА МИНАЛИЯ ВЕК	
<i>Раица Костадинова</i>	141
ПРАВОТО НА ЗАЩИТА ПРИ ОТКАЗ, ПРЕКРАТЯВАНЕ ИЛИ ОТНЕМАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ ЗА ДОСТЪП ДО КЛАСИФИЦИРАНА ИНФОРМАЦИЯ ПО ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ	
<i>Станимира Чюбатарова – Николова</i>	147
ПРОЦЕСУАЛНИ ПРАВА НА ОБВИНЯЕМИТЕ ЛИЦА В НАКАЗАТЕЛНОТО ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	
<i>Елена Недялкова</i>	152
ПРИНЦИПЪТ НА ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ В БЪЛГАРСКИЯ НАКАЗАТЕЛЕН ПРОЦЕС	
<i>Цветомир Панчев</i>	159
ФИНАНСОВОТО ПРАВО В КОНТЕКСТА НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ	
<i>Гинка Симеонова</i>	170
IUS GENTIUM И РИМСКАТА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ЛИЧНАТА И ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ	
<i>Малина Новкиришка- Стоянова</i>	181
АСПЕКТИ НА СИГУРНОСТТА И ЗАЩИТАТА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА	197
СИГУРНОСТ. ИЗВЪНРЕДНОСТ. РИСК	
<i>Рада Смедовска-Тонева</i>	198
СИГУРНОСТА НИЗ ПРИЗМАТА НА ЧОВЕКОВАТА СИГУРНОСТ	
<i>Тони Ѓоргиев, Лилиана Брожич, Оливер Андонов</i>	205
ПЕНИТЕНЦИАРНАТА ПОЛИТИКА В СИСТЕМАТА ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ	
<i>Росен Кирилов</i>	213
ПРАВНАТА СИГУРНОСТ В КОНТЕКСТА НА РЕЛИГИОЗНИТЕ ОТНОШЕНИЯ	
<i>Петранка Щерева</i>	227
ПОЛИТИЗАЦИЯ НА СИГУРНОСТТА И ПРАВАТА НА ЧОВЕКА	

УПРАВЛЕНИЕ НА ГРАНИЦИ И МИГРАЦИОННИ ПОТОЦИ: СЕКУРИТАРНИ И ХУМАНИТАРНИ АСПЕКТИ	
<i>Евезина Стайкова</i>	238
НЕДОВЕРИЕТО В ИНСТИТУЦИИТЕ И ПОЛИТИЧЕСКИТЕ КРИЗИ: МОБИЛИЗАЦИИ, ПРОТЕСТНИ ВЪЛНИ И ГРАЖДАНСКИ ДВИЖЕНИЯ С КАУЗА	
<i>Диана Сивинова</i>	246
ПРАВОТО НА ЗАКРИЛА В БЪЛГАРИЯ: МЕЖДУ МЕЖДУНАРОДНИТЕ СТАНДАРТИ И ПОЛИТИЗАЦИЯТА	
<i>Илдико Отова</i>	258
МЕЖДУНАРОДНИ СТАНДАРТИ ЗА ЗАКРИЛА НА ПРАВОТО НА СВОБОДА НА МИРНИ СЪБРАНИЯ И СВОБОДНО СДРУЖАВАНЕ НА БЪЛГАРИТЕ В РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ	
<i>Александра Вълчева</i>	264
ЗА ПРАВОТО НА ГРАЖДАНИТЕ ДА НЕ БЪДАТ ЗАБЛУЖДАВАНИ ПО ВЪПРОСИТЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ	
<i>Георги Кръстев</i>	271
КИБЕРСИГУРНОСТТА: МЕЖДУ КОНТРОЛА, ПРАВАТА И СИГУРНОСТТА	282
УПРАВЛЕНИЕТО НА КИБЕРСИГУРНОСТТА: МИСИЯТА СТАВА СПЕШНА	
<i>Юлиана Хаджичонева, Пламен Мандаджиев</i>	283
ЗАЩО НИ Е НЕОБХОДИМА КИБЕРСИГУРНОСТ	
<i>Цветомир Алексов</i>	299
СИСТЕМА ЗА ЕЛЕКТРОННО НАБЛЮДЕНИЕ НА ПРАВОНАРУШИТЕЛИТЕ – ПРАВО ЗА ЗАЩИТА НА ЖЕРТВИТЕ ОТ ДОМАШНО НАСИЛНЕ	
<i>Росен Кирилов</i>	307
ВИРТУАЛНАТА ЖЕЛЯЗНА СТЕНА: КИТАЙСКИЯТ ДИГИТАЛЕН АВТОРИТАРИЗЪМ И НЕГОВИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ВЪРХУ ПРАВАТА НА ЧОВЕКА	
<i>Мариан Нинов, Ралица Борисова</i>	313
ИЗКУСТВОТО НА ПЕРЦЕПЦИЯТА: ВИЗИЯ НА КИТАЙ ЗА КОГНИТИВНО ВЛИЯНИЕ И ПОСЛЕДИЦИТЕ ВЪРХУ ГЛОБАЛНАТА СИГУРНОСТ	
<i>Мариан Нинов, Ралица Борисова, Силвия Драгова</i>	322
РЕГУЛИРАНЕ НА МЕТАДАННИТЕ: В ТЪРСЕНЕ НА БАЛАНС МЕЖДУ ПРАВОТО НА ЛИЧНА НЕПРИКОСНОВЕННОСТ И СИГУРНОСТТА	
<i>Деница Топчийска</i>	331
ИЗСЛЕДВАНЕ ПРАВАТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ В УСЛОВИЯТА НА ДИГИТАЛЕН МАРКЕТИНГ	
<i>Елмира Атанасова, Надежда Димова</i>	344
ЧОВЕШКИ ПРАВА И НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ: ДИЛЕМИ И ПОДХОДИ	351

THE NEW INTERNATIONAL TRIANGLE: HUMAN RIGHTS-DIGITALIZATION-SECURITY	
<i>Cristina Elena Popa Tache</i>	352
CLIMATE CHANGE AS A THREAT TO INTERNATIONAL SECURITY	
<i>Milena Palczewska</i>	365
CORRELATION OF HUMAN RIGHTS AND STATE SECURITY: MODERN CHALLENGES AND THREATS	
<i>Garik Khudoyan</i>	369
PROTECTION OF NATIONAL SECURITY THROUGH PREVENTIVE POLICE ACTIVITIES AGAINST THE PERPETRATORS OF CRIMINAL CODE OFFENCES RELATED TO ILLEGAL CROSSING, SMUGGLING AND ASSISTING FOREIGNERS TO CROSS AND RESIDE IN THE REPUBLIC OF BULGARIA	
<i>Ana Filibeva, Stoyno Tsvetkov</i>	373
THE INTERNATIONAL LAW AND SECURITY ON THE BALKANS AFTER THE FIRST WORLD WAR	
<i>Aleksandar Andonov</i>	381
Приложение 1. Резюмега Abstracts	386

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТРОТИНЕТКИ ОТ ПОЛИЦЕЙСКИТЕ СЛУЖИТЕЛИ

Петър Арабаджийски¹

УВОД

Актуалността на темата за възможността за използване на електрически тротинетки от полицейски служители произтича от проблемите, които съществуват при прилагането на съществуващите нормативни регулации за осъществяването на ежедневната административна дейност на полицейските служители, които биха могли да използват електрически тротинетки за изпълнение на служебните им задължения.

Обект на изследване са възможностите за използване на електрически тротинетки от полицейски служители от охранителна полиция – осъществяващите патрулно-постова дейност, районните и младши районни инспектори.

Предмет на изследване са видовете електрически тротинетки и техните основни характеристики, които могат да се използват за осъществяване на патрулно-постова дейност за охрана на обекти, масови мероприятия или за бързо придвижване при посещения на адреси на граждани.

Основна *цел* на доклада е да се изследват перспективите за използване на електрически тротинетки от българските полицейски служители, като се изведат някои проблеми на нормативните регулации за тяхното използване.

За постигането на посочената цел са решени следните *задачи*:

- представени са отделните видове електрически тротинетки според тяхното предназначение и основни характеристики;
- извършен е анализ за придобиване на реална представа за размера на глобалния пазар на електрически тротинетки;
- представени са примери от практиката на чуждестранни и български полицейски служители, които използват електрически тротинетки в своята дейност;
- извършен е анализ на действащите нормативни регулации за използване на електрически тротинетки, като са открити някои проблеми, свързани с прилагането им;
- предложени са мерки за усъвършенстване на регулациите за използване на електрически тротинетки от гражданите и от полицейските служители.

За набиране на емпирична информация са използвани следните *методи*:

- *анализ на литературни източници* - чрез този метод са изяснени видовете и основните характеристики на електрическите тротинетки;
- *проучване на информационни източници* – този метод се използва за получаване и анализиране на информация от публикации и радиопредавания,

¹ Департамент „Национална и международна сигурност“, Нов български университет, Имейл: parabadzhiyski@gmail.com

достъпни в Интернет, отразяващи възможности за използването на електрически тротинетки от полицейските служители в Република България;

- *сравнителен анализ* – чрез този метод се открояват някои проблеми при прилагането на действащи нормативни актове, регламентиращи регулациите за използването на електрически тротинетки в Република България, както и приетите международни регламенти за тях.

В доклада се прави опит да бъде защитена *основната теза*, че в съвременни условия използването на електрически тротинетки от полицейски служители в Република България не се осъществява, а въвеждането им, като съвременно превозно средство в дейността им се възприема, като „забавление“. Добри практики на чуждестранни полицейски служби доказват, че електрическите тротинетки са ново надеждно техническо средство, с което значително може да се повишава ефективността при изпълнението на служебните задачи на полицейските служители за осигуряване на обществения ред и противодействието на престъпността.

Електрическите тротинетки са перспективни и надеждни технически средства. Целесъобразно е те да се използват все повече от полицейските служители и в Република България при осъществяване на охранителна дейност. Въвеждането им от ръководството на Министерството на вътрешните работи, като ново материално-техническо средство в дейността на част от охранителните полицаи ще повиши ефективността им за осигуряване на обществената безопасност, общественото спокойствие и противодействието на престъпността.

ВИДОВЕ И ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИТЕ ТРОТИНЕТКИ

Електрическата тротинетка е превозно средство, което се движи с помощта на електрически мотор. Тя е компактна, лесна за управление и предлага бързо и удобно преминаване през градските улици. Тротинетката се захранва с батерия, която може да се зарежда от обикновена електрическа мрежа за кратък времеви период. Изобретението на електрическата тротинетка не може да бъде преписано на един конкретен изобретател. Съществуват множество ранни прототипи и експерименти, които са допринесли за развитието на електрическата тротинетка, която познаваме в съвременни условия.

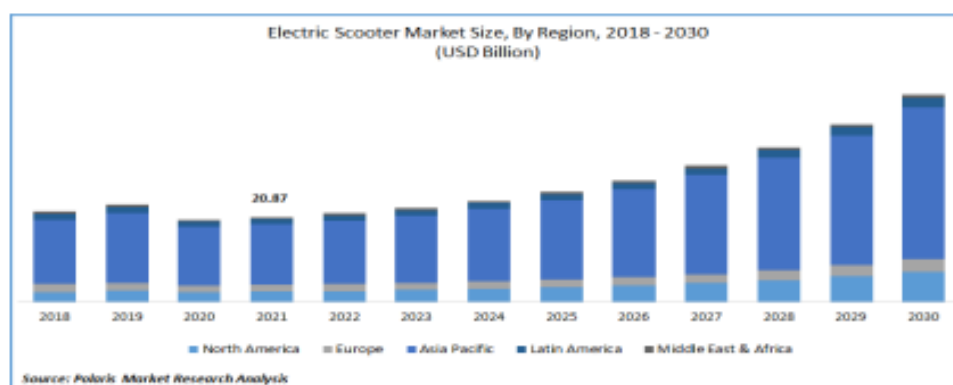
Електрическите тротинетки могат да бъдат класифицирани в няколко категории в зависимост от различните им характеристики и приложения.

А. Според *предназначението* електрически тротинетки биват:

- Градски тротинетки - тези тротинетки са подходящи за използване в градски условия. Те са компактни, с малки колела и са лесни за съхранение и пренасяне, като имат ограничена скорост от 25 км/час.
- Спортни тротинетки (тротинетки за състезания) - тези тротинетки са мощни и могат да постигнат по-висока скорост. Те са подходящи за използване на планински пътеки и други неравни терени. Спортните тротинетки имат по-големи колела, които правят карането по-гладко и по-устойчиво.

- Тротинетки за деца - тези тротинетки са специално проектирани за деца над 8 години. Те са по-малки от обикновените тротинетки и имат ограничена мощност и скорост, за да ги направят по-безопасни за използване от деца.
 - Тротинетки за хора с увреждания - тези тротинетки са специално проектирани за хора с увреждания. Те имат по-широки колела, за да осигурят по-голяма устойчивост и по-гладко каране. Тези тротинетки могат да имат допълнителни функции, като например подплатени седалки и дръжки за по-голяма стабилност.
 - Тротинетки за доставки - тези тротинетки са по-големи от градските тротинетки и са предназначени за доставки на храна и други стоки в градски условия. Те имат кошници или кутии за товарене на стоки.
 - Тротинетки за неравен терен - тези тротинетки са силни и устойчиви на неравните терени и са подходящи за използване на планински пътеки.
 - Тротинетки за туризъм - тези тротинетки са по-големи и могат да преминат по-големи разстояния, като същевременно осигуряват комфорт на каране за туристи.
 - Служебни електрически тротинетки - те се използват от служители на обществени места, като тези от полицейски служби, от противопожарни служби, от служби за медицинските услуги, от частни охранителни фирми и др. Тези тротинетки са специално проектирани да отговарят на специфичните нужди на службата, като осигуряват бързо и ефективно движение на служителите до мястото на събитието или инцидента. Тези тротинетки са по-големи и по-мощни от градските електрически тротинетки, като често са оборудвани с допълнителни аксесоари, като светлини, сирени и други.
- V. Електрическите тротинетки се делят на различни категории в зависимост и от техните *характеристики*:
- Мощност - това са тротинетки, които имат различна мощност на мотора. Най-често се срещат тротинетки с мощност между 250W и 1000W.
 - Максимална скорост - това са тротинетки, които имат различни максимални скорости. Най-често се срещат тротинетки с максимална скорост между 15 км/ч и 40 км/ч.
 - Размер на колелата - това са тротинетки, които имат различни размери на колелата. Най-често се срещат тротинетки с колела с диаметър между 6 и 12 инча.
 - Батерия - това са тротинетки, които имат различен капацитет на батерията. Най-често се срещат тротинетки с капацитет на батерията между 2000mAh и 15000mAh.
 - Тегло - това са тротинетки, които имат различно тегло. Най-често се срещат тротинетки с тегло между 5 и 30 килограма.
 - Дистанция на пътуване - това са тротинетки, които могат да изминат различни дистанции с едно зареждане на батерията. Най-често се срещат тротинетки, които могат да изминат между 10 и 50 километра на едно зареждане.

През последното десетилетие пазарът на електрически тротинетки бележи възход. Реална представа за размерът на глобалния пазар на електрически тротинетки според справка от 2022 г. може да се добие от (Графика 1), според която той е оценен на 20,87 милиона USD през 2021 г. и се очаква да нарасне със смесения годишен темп на растеж от 11,2% през прогнозния период. Нарастващото приемане на услуги за споделяне на електрически тротинетки в страни като САЩ, Германия, Франция и Испания мотивира търсенето на двуколесни превозни средства, задвижвани от батерии. Поради повишаването на цената на петрола се очаква търсенето на пазара на електрически тротинетки да нарасне.²



Графика 1

Глобалният пазар на електрически тротинетки е бързо развиващ се сектор на икономиката. Той представлява растяща индустрия в много страни по света. Тези нови технически устройства за бързо и екологично придвижване на къси разстояния са станали популярни, особено в големите градове.

Данните от графиката показват, че пазарът на електрически тротинетки в световен мащаб ще нарасне многократно до 2030 г., като растежът му ще се дължи на фактори, като нарастващия брой на градовете с проблеми в уличното движение, увеличаващата се осведоменост за запазването на екологията на околната среда и търсенето на по-евтин и удобен начин за транспорт.

Някои от най-големите компании, които предлагат отдаване под наем на електрически тротинетки в България, са: „Bird“, „Lime“, „Voi“, „Tier“, „Bolt“, „Spin“, „Jump“, „Lyft“, „Uber“. Те могат да бъдат намерени в центъра на по-големите градове, като потребителите могат да ги използват за кратки разстояния вместо да ползват кола или градски транспорт.

ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТРОТИНЕТКИ ОТ ПОЛИЦЕЙСКИ СЛУЖИТЕЛИ

² Вж. *Electric Scooter Market Share, Size, Trends, Industry Analysis Report, By Type (Plug-in, Battery-based); By Product (Retro, Self-balancing, Folding); By Battery (Sealed Lead-acid, Li-ion, NiMH); By Voltage (24V, 36V, 48V, Greater than 48V); By Region; Segment Forecast, 2022 – 2030* [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.polarismarketresearch.com/industry-analysis/electric-scooter-market>

Използването на електрически тротинетки е съпроводено и с някои проблеми. Съществуват предизвикателства, свързани както с безопасността на уличното движение, включително чести катастрофи, причинени от неправилното използване на тротинетки, така и проблеми със законодателството и правилата за движение по пътищата в държавите, в които са разрешени. Въпреки проблемите електрическите тротинетки могат да се използват за много повече от „забавление“. Те са удобни и ефективни транспортни средства, които могат да бъдат използвани за множество цели, включително и професионални.

Проучването на различни информационни източници в Интернет, в които са публикувани мнения на автори за професионалните възможности за използване на електрически тротинетки от полицейските служители са оскъдни. Не се установяват и научни разработки за тяхното използване от полицейските служители на територията на Република България. В Интернет е налична оскъдна информация за използването на електрически тротинетки от някои от чуждестранни полицейски служители, като допълнително средство за придвижване в пешеходните зони и възможност за по-бърза реакция при нужда от помощ или следене на лица, подготвящи се да извършат или извършили публично нарушения на обществения ред или престъпления. Тротинетките успешно се използват от полицаи в Испания, Франция, Италия, Швейцария, Швеция, Белгия, Дания, Нидерландия и Германия - *вж. Фотография*³



Използването на електрически тротинетки от полицейски служители в Република България все още не е широко разпространено. Въпреки това, има някои проекти и лични инициативи на полицейски служители за въвеждане на електрически тротинетки в тяхната дейност в един от големите градове - Бургас. Използването на електрически тротинетки от полицията в гр. Бургас е само един пример за това как те могат да помогнат за подобряване на безопасността и наблюдението в градовете.⁴ Във все повече градове

³ Източник на фотографията: Auf Streife mit Rollern: Polizei von Norderney bekommt E-Scooter (Патрул със електрическа тротинетка: полицията в Нордерней получава електрически тротинетки), [онлайн], [посетен на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.md.de/panorama/norderney-polizei-ab-sofort-mit-elektroscootern-unterwegs-NK4ERPDRJBEX2LQMIFFIGWVE.html>

⁴ Вж. *Полицаи на ел. скутери следят за реда в Морската градина в Бургас*, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://kmeta.bg/polica-i-na-el-skuteri-sledyat-za-reda-v-morskata-gradina-v-burgas/>

по света полицията започва да използва електрически тротинетки, като средство за патрулиране на градските улици. Те са особено ефективни в градските условия, където е необходимо бързо реагиране и лесно маневриране в трафика. Електрическите тротинетки са екологични и икономични, което прави тяхното използване още по-добър избор за полицията. Те могат да допринесат за екологичната сигурност, като намалят замърсяването на околната среда и предотвратят социална нестабилност, породена от влошаване на екологичната обстановка.⁵

Използването на електрически тротинетки позволява на полицейските служители да достигнат по-бързо до местопрестъпления или инциденти, особено в гъсто населени градски райони, където леките автомобили трудно достигат. Те биват използвани и за патрулиране на обществени места като паркове, пешеходни зони, училища, университети и други.

В Република България все още няма ясни национални политики или стратегии за въвеждане на електрически тротинетки в полицейската дейност, за разлика от някои европейски държави, в които електрическите тротинетки вече са част от екипировката на полицията. Във Франция, Германия, Италия, Швейцария, Швеция и Испания полицията използва електрически тротинетки, за да подобри бързината на патрулирането в градска среда и да улесни контрола на трафика. В други държави, като Дания, Нидерландия и Белгия, електрическите тротинетки все още са в изпитателен период в полицейските служби, но се очаква да станат все по-популярни в бъдеще.⁶

В различните европейски държави има различни правила и ограничения по отношение на използването на електрически тротинетки от полицията, включително ограничения на максималната скорост и местата, където могат да се използват. Въпреки това, в много случаи електрическите тротинетки са се доказали, като полезни превозни средства за полицията при осигуряването на обществения ред и противодействието на престъпността. Освен полицията, електрическите тротинетки са все по-популярни и сред други служби, като например екипите за спешна помощ,⁷ защото позволяват на служителите да бъдат по-бързи и по-лесно маневрени, когато са в необходимост от бързо реагиране в градската среда.

и *Екополиции в Бургас*, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: https://bntnews.bg/bg/a/102555-ekopolica_i_v_burgas

⁵ Вж. По-подробно за „екологичната сигурност“ вж. Иванова, Ем., Д. Сидова, (2023). *Политики на Европейския съюз за екологична сигурност в условията на пандемична криза*. Сборник-доклади „Политики и управление по време на кризи“. София: Авангард Прима, ISBN 978-619-239-848-4, [онлайн], [посетен на 10 април 2023]. Достъпен на:

https://www.researchgate.net/publication/367408138_Politiki_i_upravljenie_po_vreme_na_krizi, стр. 22

⁶ Вж. *Мотоциклети и скутери: Бъдещето на полицията на 2 колела?*, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://kustomsignals.com/blog/e-bikes-e-motorcycles-e-scooters-the-future-of-policing-on-2-wheels>

⁷ *PLEV's Authorities United Hatzalah Launching Faster Emergency Medical Response on Electric Scooter - JewishExpress.com*. (United Hatzala стартира по-бърза спешна медицинска помощ на електрическа тротинетка), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.robhitch.com/micromobility-blog/20th-july-2020-jewishexpresscom-united-hatzalah-launching-faster-emergency-medical-response-on-electric-scooter>

Като причини, които възпрепятстват в съвременни условия използването на електрически тротинетки от полицейските служители в Република България могат да бъдат посочени:

- липса на законодателство, което да регулира употребата на електрически тротинетки от полицейските служители;
- ограничени финансови средства, които биха могли да бъдат използвани за закупуване на електрически тротинетки и обучение на полицейските служители за използването им;
- недостатъчно развитие на инфраструктурата за каране на тротинетки, която би могла да предостави безопасни условия за движение на полицейските служители с електрически тротинетки;
- липса на култура на използването на електрически тротинетки в България, която би могла да затрудни приемането на такава промяна в екипировката на полицията;
- полицията разполага с други превозни средства – мотоциклети, леки автомобили, джипове, микробуси, рейсове, велосипеди, моторни лодки и катери;
- използването на електрически тротинетки е възможно само през определени сезони през годината.

Обобщеният извод, който може да бъде направен е, че използването на електрически тротинетки от полицейските служители в Република България все още не е широко разпространено поради наличието на посочените причини. Тяхното разрешаване от ръководството на Министерството на вътрешните работи ще осигури необходимите условия за възможността от използване на електрически тротинетки от полицейските служители за определени административни дейности. В тази връзка подкрепяме твърдението, че е необходимо изграждането на система, в която са включени всички средства в интерес на сигурността.⁸ Такива са и електрическите тротинетки, като една нова иновация.

Бъдещите перспективи за използването на електрически тротинетки от полицейските служители могат да включват:

- *по-бързо и ефективно реагиране* - електрическите тротинетки могат да помогнат на полицейските служители да стигнат по-бързо до местата на инциденти, свързани с нарушаването на обществения ред и да реагират по-ефективно;
- *улеснено патрулиране* - електрическите тротинетки могат да бъдат използвани за патрулиране на пешеходните зони в градове и села, паркове, стадиони, увеселителни обекти, хотелски комплекси и други места, където е трудно да се достигне с автомобил или джип;

⁸ Вж. Димитров, М. (2013) *Проблеми на сигурността и възможности за решаването им в местното самоуправление*. Сборник доклади от „Кръгла маса – Проблеми на сигурността и възможност за решаването им в местното самоуправление“, София, 2012 г., ISBN 978-954-535-773-2 [онлайн], [прегледан на 15 април 2023]. Достъпен на: <https://ebox.nbu.bg/sec2013/>

- *екологичност* - електрическите тротинетки са екологично приемливи, тъй като не произвеждат вредни емисии;
- *спестяване на разходи* - използването на електрически тротинетки може да помогне за спестяване на разходи за гориво и поддръжка на автомобили;
- *иновации и технологии* - развитието на технологиите може да се появят нови функционалности и иновации в електрическите тротинетки, които да помогнат на полицейските служители да изпълняват своите задачи по-ефективно и безопасно.

Електрическите тротинетки могат да се използват за осъществяване на охрана на масови мероприятия - събори, митинги, спортни мероприятия, концерти, както и обекти като метрото, националните паркове, гробища, културно-исторически обекти и туристически обекти, а също така и за посещение на домовете на граждани - при скандали, за връчване на призовки, покани и др.

Изводът, който може да се направи е, че електрическите тротинетки биха били най-полезни и подходящи за употреба от полицейски служители от охранителна полиция - патрулно постови полицаи, както и от районни и младши районни инспектори.

РЕГУЛАЦИИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТРОТИНЕТКИ

В България електрическите тротинетки се регулират от *Закона за движение по пътищата*.⁹ В него те се дефинират като "индивидуално електрическо превозно средство", което е пътно превозно средство, оборудвано с електрически двигател/и и максимална конструктивна скорост, надвишаваща 6 km/h, без или със място за сядане с височина на точка R (референтна точка на седене), ненадвишаваща 540 mm, когато превозното средство е с не повече от две колела или с височина на точка R, ненадвишаваща 400 mm, когато превозното средство е с три или повече колела, със собствена маса до 50 kg. Не са индивидуални електрически превозни средства инвалидните колички, обслужващи лица с увреждания.

За да бъдат използвани на пътя, електрическите тротинетки трябва да отговарят на някои изисквания за безопасност. Те трябва да бъдат оборудвани със спирачки; механичен или електронен звънец и да няма друг звуков сигнал; устройство за излъчване на бяла или жълта добре различима светлина отпред и устройство за излъчване на червена светлина отзад.¹⁰ Водачите на такива превозни средства са длъжни да се движат и по изградената велосипедна инфраструктура, а при липса на такава – възможно най-

⁹ Вж. Закон за движение по пътищата, обн. ДВ. бр.20 от 5 Март 1999 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.14 от 10 Февруари 2023 г. - Допълнителни разпоредби, § 186. (нова - ДВ, бр. 60 от 2020 г., в сила от 07.07.2020 г.)

¹⁰ Вж. Официален сайт на Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на:

<https://www.sars.gov.bg/%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%82%d1%80%d0%b8%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%ba%d0%b8-%d1%82%d1%80%d0%be%d1%82%d0%b8%d0%bd%d0%b5%d1%82%d0%ba%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b8%d0%bb%d0%b0-%d0%b8-%d1%81%d1%8a/?fbclid=iwar1e2luzwx-uyvyjsjeczrsrdmf8knj7owjpy1zi4zzughzb0tyyckcxbxs4>

близо до дясната граница на платното за движение.¹¹ При нарушаване на *Закона за движение по пътищата*, шофьорите на електрически тротинетки могат да получат глоба или други административни наказания, съгласно въведените правила.

Въпреки че в Република България със *Закона за движение по пътищата* се регламентира използването на превозни средства на пътищата, включително електрически тротинетки, няма издаден от министър на вътрешните работи конкретен подзаконов акт, който да регламентира подробно използването на електрически тротинетки от полицейски служители.

Регламентирането на използването на електрически тротинетки може да варира в зависимост от държавата и града, като правилата обикновено са определени на местно ниво. Например, в големите градове **във Франция**, където използването на електрически тротинетки е много популярна, правилата са по-строги от колкото в други държави. Ползващите електрически тротинетки трябва:

- задължително да носят каска;
- забранено им е да карат по тротоарите;
- забранено им е да карат по определени улици и квартали в центъра на града;
- имат ограничения за максималната скорост на електрическите тротинетки;
- задължително да предоставят GPS на електрическите тротинетки, за да може полицията да контролира движението им.¹²

Въпреки наличието на подобни правила за гражданите от 1 септември 2023 г. се забранява отдаването под наем на електрически тротинетки. Решението е на кмета на френската столица Париж и идва след като се е провел референдум по темата „За“ забрана на електрическите тротинетки. В референдума са участвали едва 7% от имащите право на глас, от които 89% са подкрепили забраната. Забраната ще засегне само електрическите тротинетки под наем, като използването на частни електрически тротинетки няма да бъде засегнато.¹³

Полицейските служители във Франция трябва да спазват правилата за движение на електрически тротинетки, заложен в френското законодателство, което важи за всички граждани.

В Германия използването на електрически тротинетки е също много популярно, както и е строго регламентирано. Ползващите електрически тротинетки трябва:

¹¹ Вж. „*Кой може да кара е-тротинетка, с каква скорост, от колко години, а и къде? Вижте*“, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://bntnews.bg/news/koi-mozhe-da-kara-e-trotinetka-s-kakva-skorost-ot-kolko-godini-a-i-kade-vizhte-1061965news.html>

¹² Вж. официален сайт на Министерство на екологичния преход и териториалното сближаване. Министерство на енергийния преход на Френското правителство (Ministère de la Transition écologique et de la Cohésion des territoires Ministère de la Transition énergétique), Електрически тротинетки, моноколеса, жироходи, ховърбордове... част от правилата за движение по пътищата! (Trottinettes électriques, monoroues, gyropodes, hoverboards... entrent dans le code de la route !), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.ecologie.gouv.fr/jean-baptiste-djebbari-salue-linscription-des-trottinettes-electriques-et-autres-nouveaux-engins>

¹³ Вж. Сайт на регионална информационна агенция Marica.bg, След референдум: Париж забранява електрическите тротинетки, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.marica.bg/svqt/sled-referendum-parij-zabranqva-elektricheskite-trotinetki>

- задължително да имат застраховка за гражданска отговорност за всички електрически тротинетки;
- забранено им е да карат по тротоарите;
- забранено им е да карат по някои улици и площади в градовете;
- имат ограничения за максималната скорост на електрическите тротинетки.¹⁴

Въпреки строгостта на правилата и тук *не съществува подзаконов нормативен акт, който да регулира изрично употребата на електрически тротинетки от полицейските служители*. Те прилагат общите правила и законови изисквания за безопасност, заложиени в съществуващите закони за пътното движение на Германия.

Регулациите в **Италия** на електрическите тротинетки след приетия нов Закон 15/2022¹⁵ се доближават до тези в Германия по отношение на класификацията на тротинетките, като транспортни средства и налагането на изисквания за регистрация, застраховка и лиценз за управление. Въпреки това, някои други аспекти на регулациите, като например „забраната за движение на тротинетките по тротоари и в пешеходни зони“, се различават в двата законодателни режима на Италия и Германия.¹⁶

Полицейските служители в Италия трябва да спазват правилата, заложиени в този закон, когато използват електрически тротинетки.

В **Испания** има различни правила за използването на електрически тротинетки в различните населени места. Например, в Барселона е разрешено карането на електрически тротинетки по тротоарите, но същевременно е забранено карането им по някои улици и площади. В Мадрид също е разрешено карането на електрически тротинетки по тротоарите, но в центъра на града има ограничения.¹⁷

Полицейските служители в Испания трябва да спазват правилата, установени в закона за движение по пътищата, когато използват електрически тротинетки.

В някои държави се наблюдават и съществени различия в регулациите за възрастта на използващите електрически тротинетки, посочени в таблицата.¹⁸

¹⁴ Вж. Официален сайт на Федерално министерство на цифровите технологии и транспорта на Германското правителство (Federal Ministry of Digital and Transport), Лични леки електрически превозни средства – въпроси и отговори (Personal Light Electric Vehicles – Questions and Answers), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://bmdv.bund.de/SharedDocs/EN/Articles/StV/Roadtraffic/light-electric-vehicles-faq.html>

¹⁵ Вж. Сайт Международна правна кантора Boccadutri (Boccadutri International Law Firm), Електрически тротинетки нови правила (Elektrik scooters new rule), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: [https://www.boccadutri.com/electric-scooters-the-new-rules/?utm_source=mondaq&utm_medium=syndication&utm_term=Transport&utm_content=articleoriginal&utm_campaign=article#The new rules introduced by Law 152022](https://www.boccadutri.com/electric-scooters-the-new-rules/?utm_source=mondaq&utm_medium=syndication&utm_term=Transport&utm_content=articleoriginal&utm_campaign=article#The%20new%20rules%20introduced%20by%20Law%20152022)

¹⁶ Вж. Сайт на Адвокатско дружество Sugamele (Studio Legale Sugamele), Електрически тротинетки: Министерството най-накрая обяви техническите изисквания (Monopattini elettrici: il Ministero finalmente rende noti i requisiti tecnici), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.studiolegaletrapani.it/contenuto.php?id=19728&redirected=19916802db7c6595e488dd465d4ecadc>

¹⁷ Вж. Официален сайт на Генерална дирекция по транспорта на Испанското правителство (Dirección General de Tráfico), на тротинетка (En patinete), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.dgt.es/muevete-con-seguridad/viaja-seguro/en-patinete/>

¹⁸ Вж. Източник: *The 6 Best Countries For Electric Scooter Ownership*, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://electric-scooter.guide/guides/best-countries-for-electric-scooter-ownership/>

Държава	Законни ли са частните електрически тротинетки?	Обществени пътища	Велосипедни алеи	Тротоар	Възрастово ограничение за години
Белгия	да	да	да	не	16
Франция	да	да	да	не	8
Германия	да	да	да	не	14
Австрия	да	да	да	не	12
Сингапур	да	не	да	не	16
САЩ	да	повечето щати	да	не	12-17

Изводът, който може да бъде направен е, че в посочените национални държави изискванията въведени чрез правни регулации за използване на електрически тротинетки от гражданите съществено се различават само по отношение на възрастово ограничение. Целесъобразно е да се уеднаквят правните регулации на електрическите тротинетки във всички държави-членки на Европейския съюз чрез прилагане на “доктрината на директния ефект“. Тя се състои в това, че държавите може да сключат международен договор, който да създаде индивидуални права, на които частноправни субекти могат да се позовават във вътрешния правен ред.¹⁹

Полицейските служители, които използват електрически тротинетки за изпълнение на служебните им задължения трябва да спазват общите правила и законови изисквания за безопасност, заложиени в съществуващите национални закони за пътното движение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Вследствие на извършения анализ на възможността за използването на електрически тротинетки от полицейските служители в Република България и действащите нормативни регламенти, могат да се направят следните *обобщени изводи и препоръки*:

- Констатира се, че в някои от държавите-членки на Европейския съюз (Испания, Франция, Италия, Швейцария, Швеция, Белгия, Дания, Нидерландия и Германия) полицейските служители използват електрически тротинетки, за да подобрят ефективността на дейността си.
- Не се констатира съществени различия в регулациите за използването на електрическите тротинетки в различните държави в Европа с изключения във възрастовите ограничения на използващите ги, както и регистрацията и застраховането им.
- Препоръчително е да се уеднаквят правните регулации на електрическите тротинетки във всички държави-членки на Европейския съюз. Това би позволило на производителите да стандартизират производството си, на потребителите да знаят какво да очакват, когато пътуват от една държава

¹⁹ Цит. Коларов, Т. (2018) *Смесените договори на Европейския съюз*. София, Издателство: Нов български университет, с.147

в друга, и на правителствата да гарантират безопасността на пътниците и пешеходците.

- Препоръчително е в *Кодекса за застраховането* да се регламентират застраховките „Гражданска отговорност на индивидуално електрическо превозно средство - електрическа тротинетка“ и „Каско на индивидуално електрическо превозно средство - електрическа тротинетка“.
- Препоръчително е да се утвърди от министъра на вътрешните работи подзаконов нормативен акт – *инструкция за използването на електрически тротинетки от полицейски служители*. Тя следва подробно да регламентира възможните технически характеристики на тротинетките, длъжностите на полицейските служители, които ще могат да ги използват, обучението им за използване, времето през годината за използване, територия и обекти в които да се използват, места за зареждане и поддръжка, административни наказания при неправилно използване.

Библиография

- Димитров, М. (2013) Проблеми на сигурността и възможности за решаването им в местното самоуправление. Сборник доклади от „Кръгла маса – Проблеми на сигурността и възможност за решаването им в местното самоуправление“, София, 2012 г., ISBN 978-954-535-773-2 [онлайн], [прегледан на 15 април 2023]. Достъпен на: <https://ebox.nbu.bg/sec2013/>
- Екополицай в Бургас, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: https://bntnews.bg/bg/a/102555-ekopolicai_v_burgas
- Закон за движение по пътищата, обн. ДВ. бр.20 от 5 Март 1999 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.14 от 10 Февруари 2023 г. - Допълнителни разпоредби, § 186. (нова - ДВ, бр. 60 от 2020 г., в сила от 07.07.2020 г.)
- Иванова, Ем., Д. Сидова (2023). Политики на Европейския съюз за екологична сигурност в условията на пандемична криза. В Сидова, Д., Стайкова, Е., & Хаджичонева, Ю. Политики и управление по време на кризи. София: Авангард Прима, 19-29, ISBN 978-619-239-848-4 (електронно издание https://www.researchgate.net/publication/367408138_Politiki_i_upravlenie_po_vreme_na_krizi) , стр. 22
- Кодекс за застраховането, Обн. ДВ. бр.102 от 29 Декември 2015 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.25 от 29 Март 2022 г.
- „Кой може да кара е-тротинетка, с каква скорост, от колко години, а и къде? Вижте“, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://bntnews.bg/news/koi-mozhe-da-kara-e-trotinetka-s-kakva-skorost-ot-kolko-godini-a-i-kade-vizhte-1061965news.html>
- Коларов, Т. (2018) Смесените договори на Европейския съюз. София, Издателство: Нов български университет
- Мотоциклети и скутери: Бъдещето на полицията на 2 колела?, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://kustomsignals.com/blog/e-bikes-e-motorcycles-e-scooters-the-future-of-policing-on-2-wheels>
- Официален сайт на Генерална дирекция по транспорта на Испанското правителство (Dirección General de Tráfico), на тротинетка (En patinete), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.dgt.es/muevete-con-seguridad/viaja-seguro/en-patinete/>
- Официален сайт на Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.sars.gov.bg/%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%>

[87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%82%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%BA%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0-%D0%B8-%D1%81%D1%8A/?fbclid=IwAR1e2LUZwx-UyWYJsJEzrSRdMf8Kkj7owJPv1zi4ZZUGHzB0TyYEKxBxs4](https://www.ecologie.gouv.fr/jean-baptiste-djebbari-salue-linscription-des-trotinettes-electriques-et-autres-nouveaux-engins)

- Официален сайт на Министерство на екологичния преход и териториалното обличаване. Министерство на енергийния преход на Френското правителство (Ministère de la Transition écologique et de la Cohésion des territoires Ministère de la Transition énergétique), Електрически тротинетки, моноколеса, жироходи, ховърбордове... част от правилата за движение по пътищата!(Trotinettes électriques, monoroues, gyropodes, hoverboards... entrent dans le code de la route !), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.ecologie.gouv.fr/jean-baptiste-djebbari-salue-linscription-des-trotinettes-electriques-et-autres-nouveaux-engins>
- Официален сайт на Федерално министерство на цифровите технологии и транспорта на Германското правителство (Federal Ministry of Digital and Transport), Лични леки електрически превозни средства – въпроси и отговори (Personal Light Electric Vehicles – Questions and Answers), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://bmdv.bund.de/SharedDocs/EN/Articles/StV/Roadtraffic/light-electric-vehicles-faq.html>
- Полицай на сл. скутери следят за реда в Морската градина в Бургас, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://kmeta.bg/polica-i-na-el-skuteri-sledyat-za-reda-v-morskata-gradina-v-burgas/>
- Сайт на Адвокатско дружество Sugamele (Studio Legale Sugamele), Електрически тротинетки: Министерството най-накрая обяви техническите изисквания (Monorattini elettrici: il Ministero finalmente rende noti i requisiti tecnici), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.studiolegaletrapani.it/contenuto.php?id=19728&redirected=19916802db7c6595e488dd465d4ecade>
- Сайт на Международна правна кантора Boccadutri (Boccadutri International Law Firm), Електрически тротинетки нови правила (Elektrik scooters new rule), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: [https://www.boccadutri.com/electric-scooters-the-new-rules/?utm_source=mondaq&utm_medium=syndication&utm_term=Transport&utm_content=articleoriginal&utm_campaign=article#The new rules introduced by Law 152022](https://www.boccadutri.com/electric-scooters-the-new-rules/?utm_source=mondaq&utm_medium=syndication&utm_term=Transport&utm_content=articleoriginal&utm_campaign=article#The%20new%20rules%20introduced%20by%20Law%20152022)
- Сайт на регионална информационна агенция Marica.bg, След референдум: Париж забранява електрическите тротинетки, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.marica.bg/svqt/sled-referendum-parij-zabranqva-elektricheskite-trotinetki>
- Electric Scooter Market Share, Size, Trends, Industry Analysis Report, By Type (Plug-in, Battery-based); By Product (Retro, Self-balancing, Folding); By Battery (Sealed Lead-acid, Li-ion, NiMH); By Voltage (24V, 36V, 48V, Greater than 48V); By Region; Segment Forecast, 2022 – 2030 [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.polarismarketresearch.com/industry-analysis/electric-scooter-market>
- PLEVs Authorities United Hatzalah Launching Faster Emergency Medical Response on Electric Scooter - JewishExpress.com.(United Hatzala стартира по-бърза спешна медицинска помощ на електрическа тротинетка), [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://www.robhitch.com/micromobility-blog/20th-july-2020-jewishexpresscom-united-hatzalah-launching-faster-emergency-medical-response-on-electric-scooter>
- The 6 Best Countries For Electric Scooter Ownership, [онлайн], [прегледан на 10 април 2023]. Достъпен на: <https://electric-scooter.guide/guides/best-countries-for-electric-scooter-ownership/>